

ALİŞKANLIKLAR...

Bir düşünür, “Alışkanlıklarınızı pencereden fırlatıp, atamazsınız; onları merdivenlerden indirmelisiniz,” diyor. Sahi hangi alışkanlığımızdan kolay kolay vazgeçebiliyoruz? Pencereden fırlattığımız ve arkasından bakmadığımız kaç alışkanlığımız var? Ya da merdivenlerden indirdiğimiz kaç tane?

Alışkanlıklarımızı korumak, bir aşamadan sonra değişime direnç göstermeye dönüşüyor. Söylemde değişimci, atılcı; ama eylemde statükocu bir yapı çıkıyor ortaya. O zaman da insanın aklına Victor HUGO geliyor: “Bazı insanlar, kendilerini değiştirmeden, toplumu değiştirmeye kalkıyorlar.” Böyle bir şey olanaklı mı? Ama oluyor. Örneği de çok fazla.

Kendimizde ısrar etmek, kendi düşüncelerimizde, tavırlarımızda ısrar etmek, sonuçta kendimizi çoğaltma güdüsünün yansıması aslında. Anne-babanın çocuğu üzerinden kendisini çoğaltma isteği, siyaset düzleminde aynılaştırma çabalarına kadar varabiliyor.

Sonunda birbirine benzeyen bir toplum, bir çevre yaratmak; değişmeden, farklılıkları çoğaltmadan, farklı olmanın zenginliğini göremeden aynı kalmakta ısrar ederek yaşamak, gelişmenin önündeki en büyük engele dönüşüyor.

Oysa önümüzde büyük bir yığın var. Direnmelerimiz sonucu önümüzde biriken bir değişim zorunluluğu kümesi. Onları içselleştirmeden, sonraki adıma geçmek olası değil. Yılların birikimini günün birinde fark ettiğimizde de, bu kez değişim gözümüzü korkutuyor. Artık, bu korku bizi yönetmeye başlıyor: “Başkalaşırım” korkusu, “başka birisi olurum” korkusu...

Bunun yerine doğal olan, normal olan yapılsa; yani değişimle birlikte yürünse, ne önümüzde yığınlar oluşacak, ne de değişimden korkulacak... Çünkü değişim o zaman yaşamın, yaşamımızın bir parçası olacak... Olağanüstü bir şey olarak değil, olağan bir şey olarak yaşanacak...

Bu fark edişi bilince çıkarmak, bir kültür kuşkusuz. Aslına bakılırsa, kendimizde ısrar ettiğimizi sandığımız bazı zamanlarda, fark etmeden yaşadığımız değişimlere göre davrandığımız da oluyor. Gerçi bilinçle yaşanmayana değişim denebilir mi? Bu da önemli bir nokta...

Bazen karıştırdığımız da, değişimle değişiklikten aynı şeyin anlaşılması. Değişiklikler, değişim diye ortaya konuluyor çoğunlukla, değişim adına savunuluyor. Aslında ülkemizde değişiklik, değişimden daha fazla seviliyor. Değişiklik yapmak daha kolay geliyor belki... Birini görevden alıp, yerine başkasını koymak; yasalarda parçacı yeni düzenlemeler yapmak; o bilgisayarın yerine, başkasını yerleştirmek... Ama bunlar değişiklik, değişim değil...

Şimdilerde bir şişenin ağzından geçiyoruz. Ülke olarak, kurumlar olarak, sektörler olarak, kişiler olarak... Bazı süreçler, ağırlıklı olarak dış dinamiklerin etkisiyle, daha doğrusu dayatmasıyla değiştiriliyor. Bir şeyler, birilerine değişim gibi gösterilerek, bir yerlere

varılmaya çalışılıyor. Oysa geri çekilip bakıldığında, yapılanlar bir bütünün parçaları olmaktan çok, parçacı düzenlemeler olarak görülüyor...

Aslında bu “iç” dinamik, “dış” dinamik konusu da önemli bir konu... Bir yapı, bir hareket ve değişim için nereye kadar “dış itki”lere bel bağlayabilir? Kendi içinde taşıdığı çatışmaları bir değişimle, sıçramayla çözümeden, dış itkilerin etkisiyle, çözmüş gibi görünen bir yapı değişmiş sayılabilir mi? Çünkü asıl ve temel olan, yapının değişimi kendi iç dinamikleriyle başarması gereğidir. Asıl olan iç dinamiklerin bir değişime inanmaları, bunu bilinçle ve kararlılıkla istemeleri, eylemli olarak çatışmaları çözerek bir üst düzleme çıkmalarıdır. Çatışmaların üstünü örtmek, onların daha büyük sorunlar biçiminde karşımıza çıkması sonucunu doğuracaktır.

Ülkemiz, gerilmiş bir yay gibi... Genç nüfusuyla, potansiyelleriyle, birikimleriyle fırlamak istiyor. Ama günü kurtarma çabaları, eskide direnmeler, alışkanlıkları terk etmemeler, enerjilerin potansiyel düzeyde kalması sonucunu doğuruyor. Enerjiler, kinetiğe dönüşemiyor bir türlü.

Değişimin dönüştürücü özelliğini göze almak gerekiyor... Aslında başka çıkarı da yok, yeni bir dönem başlatmanın.

Ülkenin genel sorunlarına bakışın yanı sıra, bu köşenin ağırlıklı alanı “yerel yönetimler” açısından bakıldığında da durum aynı. Yeni hükümet, “yerel yönetimler reformu”nu öncelikli hedefleri arasına koyuyor. Yıllardan bu yana gerçekleştirilemeyen, kaçınıcı taslağı hazırlandığı belirsiz “Mahalli İdareler Reformu” gecikmeli olarak da olsa gerçekleşeceğe benziyor... Yeni bir yerel yönetim çerçevesiyle karşılaşabiliriz. Türkiye’nin iki başlı yönetim modeli yerine, güçlendirilmiş ve kapsamı yeniden tanımlanmış bir yerel yönetim modeli ortaya konabilir. Kurumsal olarak, yönetsel sınırlar ve nüfus ölçütü olarak, görev ve yetki tanımları olarak, yasal altlıklar olarak, parasal kaynaklar olarak vb yeni bir yönetim modelinin uygulanması olası olabilir.

Bu “yeni” modeli, “eski” ve “değişmemiş” yaklaşımlarla, daha açıkçası kafalarla yaşama geçirmek nasıl olanaklı olabilir? Alışkanlıklarında, kendilerinde, yöntemlerinde inat ve ısrar edenlerle “yeni” bir model nasıl başarıyla uygulanabilir?

Bu nedenle ülkemizin en temel sorunlarından bir tanesi, bürokrasinin ve teknokrasinin kendisini sorgulaması ve değiştirmesi sorunudur. Bu sorgulama, çağdaş süreçlere evrilmeyi yanı sıra getirecekse, Türkiye’nin gelişme ivmesi artacaktır.

Alışkanlıklarda ısrar edilmesi durumunda, işimiz kolay gözüküyor...

(www.uni-yaz.com, aralık 2002)